

trři roky utekly jako voda a na konci června 2014 skončil projekt NETAD. V posledních měsících zčeřily některé z jeho výstupů hladinu diskuzních vod, a zatímco se mnohdy ve spojitosti s koncepcemi, řízením a komunikací lidé nudí a o témata projevují velmi malý zájem, zde propukl opak. Některé z výstupů vzbudily velké emoce a některé začaly být (chce se mi říci konečně) opravdu diskutovány. Ačkoli diskuze místy nebyla a není úplně jednoduchá a příjemná, jsem za ni rád a konečně vidím reakce, vymezování se, živý dialog a prostě proces, který svědčí o tom, že to řešíme. To za většinu času např. vzniku jednoho z nejdůležitějších výstupů projektu NETAD a celé práce posledních let, tj. vzniku *Koncepce sítě služeb v oboru adiktologie*, říci nemohu. Chvillemi to snad ani nebyl protrahovaný porod. To chvillemi vypadalo na porod kleštvý. Když jsme s tímto dokumentem v roce 2008 začali, usnula práce po několika měsících a diskuze trvala asi tak dlouho jako jednodenní konference Ceny adiktologie 2008, kde byla představena. To se zopakovalo celkem 3krát a teprve až čtvrtá řada (tj. třetí resuscitace této několikrát téměř mrtvolý) byla dotažena do konce. Jinými slovy se zdá, že něco, co 5 let nechávalo většinu lidí chladnými, a mnozí si ani nevšimli, že se na něčem tak velkém a zásadním pracuje, po 34 verzích spojených s připomínkovými koly, diskuzemi na různých fórech atd. dospělo do finále. Přestože je *Koncepce služeb* velmi nedokonalá a odráží snad všechny hlavní rozpory našeho oboru (od vícezdrojového financování přes mnoho odborností zajišťujících provoz až po statut poskytovatelů atd.), je to první relativně homogenní a komplexně pojatá koncepce péče od roku 1989. Diskutovat se dá do nekonečna a přinášet množství argumentů pro to, či ono. Klíčové je, zda se najde vůle, prostor a energie k tomu vše zpracovat, dokončit celý proces a dát tomu finální tvar. Navíc tvar, který jednomyslně odhlasovaly, tj. schválily vrcholné orgány obou našich hlavních odborných společností (SNN ČLS JEP a ČAA). Verze 4.7 je dostupná na webových stránkách projektu NETAD (viz dále), stala se tímto oficiální verzí obou odborných společností a v tomto duchu s ní může být nakládáno dále.

Právě dynamika diskuze a reakcí ve spojitosti s *Koncepcí sítě péče* byla pro projekt NETAD velmi charakteristická. Projekt skutečně urychlil řešení některých témat a současně nastolil některá z nich v době neodpovídající při-

rozenému vývoji našeho oboru. Je to ono velké dilema, zda se pouštět do takto velkých, systémových a koncepčních projektů a přijímat zodpovědnost za témata a problémy, které procházejí velmi složitými diskuzemi a vývojem uvnitř odborné komunity a které projekt nutně mění a má problém zcela respektovat. Mění přitom nejen časování, ale mění i podmínky realizace. Právě vstup evropských peněz a obrovský stres spojený s tím, že projekt limituje časově, zavazuje k rozsáhlým výstupům a současně nerespektuje přirozený vývoj atd., to vše pak ve finále způsobuje značnou tenzi na všech stranách. Velmi bych si přál, aby příležitost, jakou jsme dostali, posloužila ve prospěch oboru. Nicméně až další čas ukáže, do jaké míry může být toto přání naplněno. Výstupy projektu jsou v mnoha smyslech především podněty. Jsou prvními verzemi pro diskuze a další práci. Jsou současně také velmi vážným upozorněním, že jsme mnoha tématům nevěnovali v minulosti dostatečnou pozornost. Nejde přitom zdaleka pouze o etiku nebo koncepci péče. Jde o tak zásadní témata, jako jsou například moc a rozhodování v oboru a jejich distribuce a transparentnost. Tedy, kdo může (a/nebo musí) za koho jednat, konat? Kdo nastoluje a jakým způsobem témata, jakou zodpovědnost a vůči komu v takovém procesu má? Kde mandát vzal a jaký má tento mandát hranice? To vše byla např. témata týkající se revize a úprav chodu odborných společností, návrhy zodpovědností za tzv. klíčové dokumenty oboru adiktologie atd.

Projekt NETAD odráží poměrně věrně současný stav vývoje oboru. Ukazuje, že jsme se jako obor dostali velice daleko a byli bezesporu v mnoha oblastech úspěšní. Nicméně ukazuje také slabiny, nedomyšlená či nedotažená řešení palčivých problémů organizace péče, řízení a kontroly kvality atd. Je na místě proto uvažovat nejen o tom, co se vlastně v projektu odehrálo, ale také o tom, co s tím vším dál. Jak se z toho poučit.

Tým projektu skončil 30. 6. 2014 svoji činnost. Výstupy budou existovat dál a mají již svůj život. Je tedy na odborných společnostech a širší odborné komunitě, jak s nimi budou nakládat dál a co a jak budou chtít využít. Proces vzniku byl maximálně možné motivován snahou dosáhnout konsenzu. Každý dokument prošel připomínkami a schvalováním (již těchto pracovních verzí) výbory společností. Každý z dokumentů prochází nyní diskuzí a je představen

na Výboru zástupců resortů, Radě vlády pro koordinaci protidrogové politiky a dostávají je dotčené instituce a resorty. Každý krok je činěn postupně a dle pravidel, tj. předkládají je právě odborné společnosti prostřednictvím svých zástupců a procesem tomu odpovídajícím. Nicméně další osud výstupů je již předmětem dohody a motivace je využít nebo využít pouze jejich část.

Jedním z důležitých výstupů projektu je něco jako „web o oboru“. Tedy základní souhrn informací o oboru adiktologie spolu s hlavními výstupy a koncepčními dokumenty. Tento web o oboru můžete najít na www.adiktologie.cz, kde na vodorovné liště vpravo na domovské stránce můžete najít sekci „Obor adiktologie“. Zde postupně soustředujeme všechny hlavní výstupy do přehledné kolekce dokumentů. Celá sekce bude mít i anglické zrcadlo. Všechny texty jsou plně k dispozici a jejich úkolem je podpořit proces integrace celého oboru a pomoci strukturovat některá z klíčových témat. Na jednom místě je tak možné najít všechny tzv. **klíčové dokumenty** v aktuální verzi a je možné je využívat pro projekty i další odbornou činnost. Pro samotné projekty je pak důležitá platforma NISA (Národní informační systém v adiktologii), který je integrován do webových stránek a je možné se do něj dostat prostřednictvím svislé lišty vlevo opět na domovské stránce www.adiktologie.cz přes sekci „Granty a stáže“.

Rád bych rovněž upozornil na dva z nejmladších dokumentů. Prvním je *Koncepce vzdělávání v oboru adiktologie* a druhým pak *Koncepce vědy a výzkumu v oboru adiktologie*. Oba koncepční dokumenty mají za cíl pomoci strukturovat a určit priority vývoje v oblasti vzdělávání i vědy. Pro budování oboru a jeho základny jsou určující a úzce navazují na představy formulované Koncepcí sítě péče. Jde o mnoho velmi citlivých témat. Například kam a jak se mohou vyvíjet samotní adiktologové, jak pracovat s lékaři v našem oboru, jak s jinými profesemi, počínaje psychology, sestrami, sociálními pracovníky, pedagogy atd. Ve hře je více řešení, mnohá nejsou jednoduchá a mají dopad na stovky pracovníků v našem oboru a službách. Je nutné pečlivě vážit každý krok a jeho důsledky. Je nutné řešit mandát k těmto krokům i diskuzi s dotčenými společnostmi a zástupci těchto profesí. Vlastně to hlavní, co si osobně odnáším z projektu NETAD, je velká lekce v komunikaci a uvědomění, kde všude jsme málo citliví a málo reflektující požadavky standardního postupu a řešení. Zvýšení naší profesionality ve vnitřní komunikaci, její transparentnosti a dodržování formálních pravidel a etiky, to vše považují za největší imperativy, které projekt pomohl poodhalit. Snad se nám podaří zvládnout tato těžká a naléhavá témata. Snad se nám podaří být sami sobě více srozumitelní a umět se o problémech bavit, dovolit si „komfort nesouhlasu a rozdílných stanovisek“ a učení se procesu hledání kompromisu a dobrých řešení bez zbytečných faulů a okopávání kotníků.

Dovolte, abych na tomto místě poděkoval všem, kteří se do projektu zapojili, ať již v roli partnerů (A.N.O. a Sdružení Podané ruce), nebo přímo v roli do činnosti zapojených kolegů. Bylo povzbuzující vidět a slyšet reakce kolegů v terénu a moci s nimi o těchto tématech hovořit na seminářích a akcích v různých regionech. Obě odborné společnosti, jak SNN ČLS JEP, tak ČAA, odvedly velký kus práce a zaslouží si díky také. Samozřejmě pak ti, kteří se starali o to, aby peníze byly k dispozici, aby je náš obor mohl získat a čerpat, těm patří díky za projektový management a administrativu, která u takto velkých evropských projektů je skutečně na hranici kapacit. Byl to náročný projekt, bylo pro mě ctí jej vést, ale současně musím závěrem připustit, že jsem rád, že již končí, a mohu konstatovat, že důkladně prověřil v mnoha rovinách naše pracovní kapacity a profesní i osobní vztahy.

V Praze 22. května 2014

prof. PhDr. Michal Miovský, Ph.D.

přednosta Kliniky adiktologie a hlavní řešitel projektu

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.